

B-skattgjaldarar og bruttoskattur

Oddagrein

UPPSKOTIÐ til fjggjarlóg fyri 1997 er um at verða samtykt, men enn er eitt stórt fjggjarpolitiskt mál hjá Løgtinginum eftir at avgreiða í hesum ári - uppskotið um eina bruttoskattaskipan.

UM bruttoskattaskipanin verður rættvisari enn verandi skipan við frádráttarheimildum er í lagi við eini nýggjari skipan. Serliga um hon krevur minni fyrising, so fleiri fólk kunnu brúkas til skattaefirlit, so vit kunnu fáa veruligt krossefirlit viðvíkjandi B-skattgjaldarum og øðrum við roknskaparskyldu.

MEN tað, sum undrar nógvar vanligar A-skattgjaldarar, er, hví B-skattgjaldarar ikki koma undir eina bruttoskattaskipan - ella bruttoskattaliknandi skipan.

VIT hoyrdu um dagarnar, at tilsamans koma eini 700 mill. kr. í A-skatti, men bara eini triati milliónir krónur í B-skatti. Nú vita vit ikki, hvussu nógv B-skattgjaldarar rinda í meðal. Men tey flestu av okkum kenna onkran B-skattgjaldara og vita kanska eisini, hvussu nógv tey gjalda í skatti.

TÍ undrar tað, at hesin spurningurin ikki hevur verið meiri frammi. Tað eru B-skattgjaldararnir, sum framvegis kunnu »liva lívið«. Keypta sær nýggjar bílar. Hava ráð til uttanlandsferðir. Hava ta nýggjastu teknifrøðina í stovu og køk. Og hetta eru eisini tey, sum oftast siggjast á matstovum og hotellum.

TÁ tú ber hetta upp á mál, so er svarið, jú men hetta kann »trekkjast frá«! Harafturat: hvør sigur, at harfriðkanarkvinnan koyrir peningin fyri hvørt permanent í kassan. Hvør sigur, at handverkarin ikki eisini koyrir okkurt í lumman ístaðin fyri at lata tað til bókhaldið. Og harafturat koma firmabílar, s um verða brúktir privat, og privatir telefonrokningar, sum fara »uppá fyrirkunna«.

IKKI fyrr enn vit hava byrgt upp fyri hesum møguleikum at sleppa frá at bera sín rættvísa part av samfelagsbyrðuni - tí hesi brúka jú eisini skúlar, vegir heilsuverk o.s.fr. - kunnu vit siga, at vit hava eina góða og rættvísa skattalóg. Tað eigur Løgting og landsstýri at gera sær greitt.

Sosialurin

Lesarabrøv

Aftursvar til Jógvan Sundstein

Í mínum starvi hevur tú ikki

loyvi at vera sartur, men eg vil vera ærligur og siga tað burt út, at eg var sera vónsvikin av, at ein maður sum Jógvan Sundstein, ið eg annars havi hildið vera síðiligan og sakligan í orð og tal, skal koma niður á eitt so lágt støði, sum í greinini í Sosialinum í vikuni, har hann skýrir undirritaða at vera heilavaskaðan og at vilja niðurgera onnur menniskju, bara tí undirritaði gongur inn fyri upplýsingarrásini BBC World.

Eg hevði ikki ætlað mær í eitt tjak aftur um hetta mál, tí tað visir seg, at tú fæst bert gor og gall niður yvir tín kropp, um tú loyvir tær at hava eina meining um hesar spurningar - tvs. um henda ikki er tann rætta.

A blaðnum verður tú undirritaður við dulnevndum brøvum frá sokallaðum »Primefólki« sum eru so grov, at hesi minna ikki sørt um rasistiska atferð. Eg eri eisini vitandi um, at býráðslimir, sum hava atkvøtt fyri World-rásini hjá BBC út frá tí ærligi og vælmeindandi sannføring, at hon er upplýsing til borgararnar, hava fingið sendandi hópinn av dulnevndum brøvum, hvørs innihald eg havi sæð og má vísa minna størstu andstýgð fyri - so grov eru hesi. Hetta er kanska tjaknumm óviðkomandi, men eg taki hetta fram, tí nú kemur ein framstandandi fyrrverandi politikari sum Jógvan Sundstein og leggur navn til nakað, sum líkist ikki sørt teimum dulnevndum brøvum.

Sundstein skrivur, at meginparturin av fólki vil hava Prime. Hver hann tá tósað við meginpartin av fólkinum!

Hann skrivur síðani, at undirritaði vil trýsta World niður yvir øll tey vanligu menniskju, sum hava eitt sindur meira fjølbroytt áhugamál og heldur fram: »at Jan Müller so eisini kann brúka blaðið hjá sær til hetta endamálið, er harmuligt, og roynir at niðurgera øll onnur, sum ikki eru eins heilavaskað og hann, er bara so mikið meira harmuligt«.

Haldi meg ikki at niðurgera øll onnur fyri tað um eg havi brúkt mín demokratiska rætt at siga mína hugsan og har finnst at fólkavaldum politikarum sum eitt nú býráðsformanninum í Havn. Og er tað at vera heilavaskaður at hava áhuga fyri nógvum av tí, sum fer fram kring okkum, tá taki eg fegin hetta hettid

til mín.

Tú skrivur víðari, at hóast Lisbeth Petersen hevur tikið sær nakað nógva vald mótevnis eina býráðssamtykt, so skal hon vita, at størsti partur av Havnar borgarum tekur undir við tí, sum hon hevur gjørt. Og tú endar við at minna komandi býráðsformannin á, at hann má ikki broyta hesa avgerð.

Við sínum drúgvu royndum sum politikari átti Jógvan Sundstein ikki at lagt navn til slíkt. Hetta ókjar sanniliga ikki um trúvirðið.

Tí - hvussu kamst tú - um somu tíð, sum tú áðan, at ein politikari hevur for brotið seg móti eini demokratiskari avgerð - taka fult og heilt undir við somu avgerð - og harafturat eina mæla øðrum frá at broyta hana!

Eg veit væl, at tað eru mong fólk, sum sálást av at skula hoyra og lesa um hetta við World og Prime og spyrja, um tað ikki eru meira týðandi spurningar at umrøða. Eg gevi teimum lutvist rætt í hesum, men má kortini vísa til mín sjálvsagda og demokratiska rætt til at hava eina meining um hesi viðurskipti.

Eg havi ikki havt nakra ætlan um at niðurgera onnur í hesum máli, men skal viðganga, at eg havi verið eitt sindur bersøgin, tá eg havi sagt mína hugsan um eitt nú leiklutin hjá býráðsformanninum í hesum máli. Hetta var tá hon frá fyrstan tíð royndi alt hon kundi fyri at fáa World av skiggjanum.

Eg skrivaði hetta út frá tí ætlan, sum var við Rás Tórshavn, nevniliga henni, at rásirnar skuldu vera fjølbroyttar og breitt dekkandi tvs. hava tónleik, ítrótt, undirhald og upplýsing (tíðindi, bakgrund, dokumentar osfr.).

So hendi tað, at BBC varð bytt sundur í eina upplýsingarrás og eina undirhaldsrás. Og tá var tað, at »striðið« tók seg upp. Fyri meg var og er tað greitt, at skuldi breiddin og harvið upplýsingarparturin varðveittast, so átti World at vera rásin. Fyri meg var tað ein gáta, at ein býráðsformaður, sum átti at verið sjálvur forsprákarin fyri fjølbroytni og breidd og fyri at kunna fáa út til sínar borgarar heimsins bestu og mest utafatandi upplýsingarrás, nú fór at berjast móti hesum - tí at nakrir borgarar vildu nakað annað.

Alt hetta prátið seinni um, at Prime nýtir tíðindatørv osfr. er bilig undanfærsla.

Tað ger rásin ikki, og hví skuldi hon eisini tað. Hon er jú ein undirhaldsrás fyrst og fremst. Og tað eru heldur ikki tíðindini, sum eru so altavgerandi. Tað hetta snýr seg um er, hvussu heimurin sær út, hvussu hann broytist, hvør broytir hann og hvussu framtíðin fer siggja út orsakað av tí, sum hendir í dag og í morgin. Hetta hevur nakað við ein viðskáðan horisont, internationalisering, eina betri fatan av livitíkindum hjá næstanum og ikki minst við eina fatan av gongdini í okkara felags verð at gera. Nakað við næstráðleika og toleransu og virðing fyri ikki at siga solidaritet og sosialt medvit. Okkara egna útvarp og sjónvarp orka ikki hesa uppgávu, og hví tá siga nei til henda frálíka gluggan hjá BBC!

Eg sigi ongan ringan fyri at vilja siggja Prime, tí vit eru so ymisk. Og har er so sanniliga eisini mangt gott. Men mín inniliga meining er tann, at vit sum partur av einum størri heimi, hava brúk fyri vitan og upplýsing um henda heim. Tá vit so kunnu fáa tað via eina so breiða og umfeyndandi sjónvarpsstøð sum BBC, tá haldi eg vit ikki eiga at siga henda møguleika frá okkum.

-Eg haldi var ljótt av tær Jógvan Sundstein at lata teg brúka í skitna striðnum móti okkum vanligum fólki her býnum, sum fegin vilja hava eitt glottað opnan til umheimin. Eg fari ikki sum tú at leggja teg undir at vera heilavaskaðan, men tá tú líkafram sigur gott fyri brot á grundleggjandi demokratiskar reglur fyri at stóða upplýsandi miðlinum World, tá má eg spyrja teg, um tað er nakað í tínum hugsunarhótti, í tinni trúgv, í tíni politisku sannføring, sum ger, at tú ræðist sannleikan/veruleikan, soleiðis sum hann verður lagdur viðopin fyri okkum úr øllum heimsins herðashornum 24 tímar um samdøgrið alt árið!

Avgerðin hjá býráðsformanninum í Havn av sínum eintingum at ganga móti eini býráðssamtykt er eftir míni hugsan at undirmeta og vanvirða ta demokrati, hon er sett at umsita. Tað, sum hon hevur vart seg við í hesum máli higartil, eru bert vánaligar undanfærslur. Í heila tikið er málið um BBC eitt dømi um ein veik- an og støðuleysan politikara. Hon sigur, at hon broytti rásina, tí fólk høvdu

biðið hana um tað. Er ikki ein longu gjørd samtykt í tí býráð hon er sett at umsita meira ella eins nógva verð! Og er ein politikari valdur til at broyta tiknar avgerðir, hvørja fer nakrir av borgarunum vilja tað.

Eg skal enda við at minna á, at endamálið við Rás Tórshavn var, at stóðin skuldi geva borgarunum eina fjølbroytta og breitt-dekkandi sendiflatu, har upplýsing um umheimin var ein týðandi partur. Har er so tónleikur, ítróttur og undirhald. Hví skal tá partu tann upplýsandi parturin burtur fyri annað undirhald! Er ikki tann einasta logiska forkláringin, um Prime skal á aftur, at onnur undirhaldsrás má víkja ella at ein nýggj rás kemur aftrat!

At tað er fyrrverandi lögmaður og býráðsformaðurin í Havn, sum eisini hevur verið lögmansevni, ið skulu verða tey, sum ganga á odda og rudda slóð fyri at forða fyri upplýsing er mær ein gáta, og tað sigur ikki so litið um stóðin hjá føroyskum politikarum fyrr og nú.

Í hesum máli er bert eitt at gera hjá nýggja býráðsformanninum. Tað er at halda býráðssamtyktina um at World skal vera á skiggjanum og at síðani at kanna møguleikarnar fyri báðum rásunum.

Jan Müller

